

کلیر کارایل

مترجم: محمدهادی حاجی‌بیگلو

۱۳۹۷

سرشناسه: کارلایل، کِلِر، ۱۹۷۷ - م. Carlisle, Clare
عنوان و نام پدیدآور: کی‌پرکگور / کلیر کارلایل؛ مترجم: محمدهادی حاجی‌بیگلر.
مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: بیست‌ودو، ۲۲۵ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۶-۵۹۴-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: عنوان اصلی: Kierkegaard: A Guide For The Perplexed, c2006.
موضوع: کی‌پرکگور، سورن، ۱۸۱۳ - ۱۸۵۵ م.

موضوع: Kierkegaard, Soren
شناسه افزوده: حاجی‌بیگلر، محمدهادی، ۱۳۶۵ - ، مترجم
شناسه افزوده: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
شناسه افزوده: Elmi - Farhangi Publishing Co.
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۵۲۰۵۹/۴۳۷۷ B
رده‌بندی دیویی: ۱۹۸/۹
شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۳۳۷۳۵

کی‌پرکگور

نویسنده: کلیر کارلایل
مترجم: محمدهادی حاجی‌بیگلر
سال انتشار: ۱۳۹۷
نسخه
سمارگان
حروفچینی و آهنگ: انتشارات علمی و فرهنگی
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه
حق چاپ محفوظ است

انتشارات
علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش: خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، چهارراه حقانی (جهان)، کوچه کمان، پلاک ۲۵؛ کدپستی: ۱۵۱۸۷۳۴۳۱۳؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷ - ۱۵۸۷۵؛ تلفن اداره مرکزی: ۸۸۷۷۴۵۶۹ - ۷۰؛ فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲؛ تلفن مرکز پخش: ۸۸۶۶۵۷۲۸ - ۲۹؛ تلفکس: ۸۸۶۷۱۰۰۰ - ۴۵؛ آدرس اینترنتی: www.elmifarhangi.ir info@elmifarhangi.ir
وبسایت فروش آنلاین: www.farhangishop.com
فروشگاه مرکزی (پرنده آبی): خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، بین بلوار گلشهر و ناهید، کوچه کلفهام، پلاک ۷۲؛ تلفن: ۲۲۰۲۴۱۴۰ - ۳
فروشگاه یک: خیابان انقلاب، روبه‌روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۶۶۹۶۳۸۱۵ - ۱۶ و ۶۶۴۰۰۷۸۶
فروشگاه دو: میدان هفت تیر، خیابان کریمخان زند، بین قائم مقام فراهانی و خردمند، پلاک ۱۳؛ تلفن: ۸۸۳۴۳۸۰۶ - ۷
فروشگاه سه: خیابان کارگر شمالی، روبه‌روی پارک لاله، نبش کوچه ستاره، نمایشگاه و فروشگاه محصولات فرهنگی سازمان تأمین اجتماعی، پلاک ۱

فهرست مطالب

تشکر و قدر زانی	هفت
فهرست آثار کیر کگور	نه
مقدمه	پانزده

فصل اول: زندگی و آثار کیر کگور	۱
کیر کگور: زندگی نامه ای مختصر	۱
همسویی های زندگی و فلسفه کیر کگور	۱۳
کیر کگور «واقعی» کیست؟	۲۴

فصل دوم: مسئله ارتباط	۲۹
ارتباط غیر مستقیم	۲۹
نامواره های کیر کگور	۴۰
نوشتن علیه فلسفه	۴۹

فصل سوم: نقد کیر کگور به هگل	۵۷
فلسفه هگل: عقل گرایی، تاریخ، آشتی	۵۷

۶۷	فلسفه هگلی در دانمارک
۷۲	یا این ایا آن: نقد کیر کگور به هگل

۸۳	فصل چهارم: انفسیت و حقیقت
۸۳	پی نوشت غیر علمی نهایی: حقیقت مسیحیت
۹۹	امر زیباشناسانه، امر اخلاقی و امر دینی
۱۱۲	پهرهای باشندگی در نظر کیر کگور

۱۲۱	فصل پنجم: مسئله گناه
۱۲۱	گناه چیست؟
۱۲۷	مفهوم اضطراب روانشناسی گناه
۱۳۶	بیماری پارانویا: گناه و نومییدی

۱۴۹	فصل ششم: ترس و لرز: ایمان فراسوی عقل
۱۴۹	طرح داستان ابراهیم
۱۵۹	پاسخ به رنج: ترک و ایمان
۱۶۹	ابراهیم و اخلاق - سه مسئله

۱۸۱	فصل هفتم: پاره‌های فلسفی: پارادوکس مسیحیت
۱۸۱	سقراط، هگل و مسیحیت
۱۸۶	پارادوکس کلیماکوس: چگونه می‌توان حقیقت را آموخت؟
۲۰۱	ایمان و تاریخ

۲۰۹	نتیجه‌گیری
-----	------------

۲۱۵	برای مطالعه بیشتر
۲۲۱	پی نوشت‌ها

مقدمه

فیلسوف دانمارک قرن بیستم، سورن کیر کگور یکی از مستعدترین، خلاق‌ترین و الهام‌بخش‌ترین متفکران سنت فلسفه غرب است. آثار وی خوانندگان را ترغیب به دعوت می‌کند به اینکه متفاوت بیندیشند؛ نه تنها در باب «باشندگی» بشر به «ارزکانی»، بلکه همچنین در باب زندگی خودشان. کیر کگور می‌گوید فلسفه نایستی خود را مصروف نظریه‌های انتزاعی کند، بلکه بایستی به پرسش‌هایی پرداخت که هر فرد باشنده‌ای

۱. تعبیر «باشندگی» را در برابر اصطلاح existence آورده‌ایم؛ و بر این اساس، تعبیر ذیل را نیز این گونه معادل‌گذاری کرده‌ایم: existing individual به فرد باشنده، human existence به «باشندگی بشر»؛ exist به «باشیدن» و در جاهایی که این معنای فنی مدنظر بوده، وجود داشتن؛ اما تعبیر existential و existensialism را به «اگزیستانسیالیسم» برگزیده‌ایم. مصدر «باشیدن» به معنای بودن، استن، وجود داشتن، ایستادن، توقف کردن، ماندن، میزبان کردن، اقامت داشتن، اقامت کردن، مقیم شدن و زیستن است؛ همچنین در بحث فاعلی «باشنده» به معنای ساکن و مقیم و در حالت جمع «باشندگان» به معنای سکنه و ساکنان است. از آنجا که «اگزیستانس» در معنای خاص مد نظر کیر کگور بیش از آنکه به صرف وجود داشتن راجع باشد، به زیستن و زندگی خاص بشر مرتبط است، این تعبیر نسبت به برابرنهاده‌های وجود داشتن و هستن و هستیدن، به معنای این اصطلاح تناسب بیشتری دارد. به خصوص اینکه تعبیر مذکور بیشتر وجهی انفعالی و مفعولی دارند، در حالی که باشنده واجد نوعی وجه فاعلی است که در تعبیر «اگزیستانس» این وجه فعالانه اهمیت بسیار دارد. -م.

با آن‌ها مواجه است: آزادی‌ام را باید چگونه به کار ببرم؟ به رنج چه پاسخی بدهم؟ چگونه می‌توانم نسبت به خودم، یا شخص دیگر راستین باشم؟ چگونه زندگی‌ای معنادار و ارزشمند در پیش بگیرم؟ او برخلاف اغلب اسلاف خویش بر این اصرار دارد که مهم‌ترین وجه هر انسانی نه عقل، بلکه شور است. تحلیل نافذ و تسلیم‌ناپذیر کیر کگور از وضع بشر سانه آغاز جهتی نو در فلسفه است: او را پدر سنت «اگزیستانسیالیستی» بسته‌اند، که حیات فکری اروپا را طی قرن بیستم شکل داد و تأثیری عظیم بر سیم وفای چون هایدگر، سارتر و ویتگنشتاین نهاد.

اما کیر کگور چندان مایل نبوده خود را فیلسوف بخواند. در واقع، او به این تاسر فیلسوفان هم‌عصرش معترض بود که می‌کوشیدند ژرفا و پیچیدگیِ باشناختی بشر را به مجموعه‌ای از مفاهیم انتزاعی برگردانند، و با کد هم دادن آن‌ها یک نظام عقلانی بسازند. فراتر از همه چیز، کیر کگور نویسنده‌ای دینی است، و دغدغه اصلی او حقیقت مسیحیت است. برای او، چنین چیزی به معنای مستحکم ساختن حقیقت آموزه‌های مسیحی نیست، بلکه کشف چگونگی مسیحی حقیقی گشتن است؛ چگونگی حفظ ارتباطی اصیل و مستقیم با خدا. کیر کگور چنین می‌اندیشید که بسیاری از کسانی که خود را مسیحی می‌خوانند تحت سیطره یک توهم زندگی می‌کنند، زیرا آنان سرود را در یک جامعه مسیحی زیسته‌اند و از عرف آن پیروی کرده‌اند. هدف نوشته‌های او آشفته کردن خوانندگان است، شکاف افکندن در روکش عارفانه و راحت‌طلبانه دینداری آنان، و نشان دادن اینکه مسیحی شدن تکلیفی است دشوار، طاقت‌فرسا و بی‌پایان. او مراقب است که ادعای هیچ نوع مرجعیت یا برتری معنوی نکند، و خود را در عداد دیگرانی می‌شمارد که از ایدئال مسیحی قاصر آمده‌اند و با تکلیف مسیحی شدن روبه‌رو هستند. در نظر کیر کگور، مسیحیت نه تنها دشوار که پارادوکسیکال است، و در نوشته‌هایش بسیار بر این نکته تأکید دارد. به جای اینکه به

خوانندگان یاری کند که ایمان را واضح تر بفهمند، استدلال می کند که ایمان حقیقی را حقیقتاً نمی توان فهمید.

کیر کگور شخصیتی معمایی و پیچیده بود، و با اینکه از نفهمیده شدن می نالید، اما در مقام نویسنده معمولاً عامدانه سبکی گریز یا داشت. سبک نوشتش جذاب و عموماً بسیار خوش خوان است، اما رویکردش به یک موضوع به ندرت سراسر است. معروف ترین و مهم ترین آثار فلسفی کیر کگور تحت نامواره های^۱ متنوعی نوشته شده اند. این متون نامواره دار کاملاً بی شباهت اند با دیگر آثار فلسفی: آن ها فرم های ادبی مختلفی دارند از جمله داستان و خاطرات روزانه داستان پردازی شده، و محتوای فلسفی مسائل علمی، پرده ای از لایه های طنز^۲ جای گرفته است. چالش دیگر خوانندگان تازه تارک کیر کگور این است که علی رغم انتقادهایش به فلسفه، متونش سرسرا از رجاء به سنت فلسفی هستند؛ به خصوص فلسفه یونان باستان که عموماً مورد تأیید اوست، و هگل که خصم ابدی اش است. و با اینکه کیر کگور مثاله نبوی، و به خصوص علاقه ای به شرح آموزه های مسیحی نداشت، اما فلسفه اش واجد پیوندی درونی با مفاهیم الهیاتی است، که شاید برای خوانندگان مدعی نا آشنا باشد.

این کتاب مقدمه ای راهگشا به اندیشه کیر کگور و اختیار می نهد.

۱. به تبعیت از آشوری، معادل pseudonym را نامواره و pseudonymous را نامواره دار نهاده ایم؛ هم به دلیل خوش ساخت بودن این معادل ها و هم از این جهت که در نظر کیر کگور، نامواره ها صرفاً نوعی اسم مستعار نیستند و می توان گفت اغلب آن ها نوعی تصمیم اندامی از مواضع اگزیستانسیالی انسان اند، در حالی که اصطلاح «اسم مستعار» واجد دلالت های است که از این معنا فاصله دارد. - م.

۲. irony را به «طنز» و humour را به «رندی» برگردانده ایم؛ این دو اصطلاح از مفردات مهم کیر کگورند و با اینکه این معادل ها از لحاظ معنا انطباق کاملی با معنای مد نظر کیر کگور ندارند، اما بر این اساس که کیر کگور humour را در معنای اکیدش موضعی می داند که فقط پس از تولد و عروج عیسی مسیح ممکن است آن را به رندی بازگردانیم. کارلایل در همین کتاب صورت بندی ساده ای عرضه می کند که تمایز و تقابل این دو را خوب نشان می دهد: irony یعنی خودمان را جدی تر بگیریم و humour یعنی خودمان را کمتر جدی بگیریم. - م.

اما به جای ساده‌سازی فلسفه او - که با نادیده گرفتن ظرایف و بفرنجی‌های آن، حق آن را ادا نمی‌کند - فصولی که در پی می‌آیند بر وجوه دشوار و گیج‌کننده آن پرتو می‌افکنند. و البته قرار نیست فلسفه کیر کگور را معجانی قابل فهم کنند؛ او در باب زندگی بشر می‌نویسد، و محتوای نوشته‌هایش به ندرت به چنگ فهم در می‌آید. اما این کتاب دست کم به خوانندگان یاری می‌کند و ام کیر کگور به فلسفه را درک کنند، و آنان را کمک می‌کند که با دریافت بهتری از پس‌زمینه و اهمیت آثار او، و داشتن تصویری از اینکه نویسنده‌شان که بود و در پی چه رفت، با آثار او مواجه شوند.

این کتاب آثار نامواره‌داری تمرکز خواهیم کرد که کیر کگور طی دهه ۱۹۴۰ منتشر کرده است. «گفتارهای تهذیبی» و دیگر جلد‌هایش علیه کلیسای دانمارک که به نام خودش به رشته تحریر درآمده‌اند. دلیلش این نیست که این مریون، مثلاً مسیحی بی‌اهمیت‌اند؛ برعکس، آن‌ها اغلب ایده‌های بیان‌شده در آثار نامواره‌دار را بازتاب می‌دهند، و برخی خوانندگان، گفتارهای دینی بلن کیر کگور را مسیر خوبی به اندیشه وی یافته‌اند. اما آثار نامواره‌دار بسیار بیشتر خوانده شده و محل بحث بوده‌اند، و یقیناً تأثیر عظیمی بر فلسفه مدرن داشته‌اند.

فصل اول زندگی‌نامه‌ای کوتاه از کیر کگور نامی علمی از آثار وی، و بخشی در باب ارتباط زندگی و آثارش عرضه می‌کند. از آنجا که کیر کگور اصرار دارد از چشم‌انداز «فرد باشنده» بنویسد، و به این نگاه است که فلسفه می‌تواند یا باید عینی و بی‌علاقه باشد، یا خلاف اغلب متون فلسفی، آثار وی درهم‌تنیدگی بیشتری با عناصر شخصی و فکری دارند. ارتباط صعب کیر کگور با پدرش، ناخرسندی‌اش از زندگی دانشگاهی، و تصمیم به ازدواج نکردن با نامزدش رگینا اولسن، همه مصادی برای تأملات فلسفی در اختیارش نهادند. نوشته‌هایش معمولاً واجد پژواک‌هایی از زندگی‌اش است، گرچه جدا کردن آن‌ها

از خود - تفسیر گریِ خلاقانه یا حتی شخصیت - بافی دشوار است.

فصل دوم به بررسی سبک ادبی تکین کیر کگور می‌پردازد و روش‌های ارتباطی‌اش را می‌کاود، که برای تأثیری مشخص بر خواننده طرح‌ریزی شده است. از آنجا که کیر کگور آموزه یا حقیقتی حاضر و آماده عرضه نمی‌کند، بلکه می‌کوشد به خواننده حقیقت را در مورد خودِ خواننده نشان دهد، فلسفه‌اش شکل یک استدلال عقلانی و نظام‌مند به خود نمی‌گیرد. او از نامواره‌ها، شخصیت‌ها، موقعیت‌ها و استعاره‌ها برای به نمایش در آوردن ایده‌های خویش استفاده می‌کند، تا نشان دهد که آن‌ها چگونه در زندگی بشر تجسم می‌یابند؛ خواننده گاهی به خود و انهادنِ خود تأثیرات امکان‌های مختلفی که متن عرضه می‌کند انتخاب کند. به علاوه، به هیچ وجه روشن نیست که آیا نگاه‌های بیان‌شده از سوی نامواره‌ها را می‌توان به خود کیر کگور نسبت داد یا خیر. کیر کگور در کتاب نظر گاه فعالیت می‌در مقام نویسنده، شرحی گذشته‌نگرانه از فعالیت و آثار خویش ارائه می‌دهد. او در آنجا کتاب‌های نامواره‌دار را نوعی مبادرت به «ارتباط غیرمستقیم» می‌شمارد؛ معنایش این است که او گذشته از اینکه در پی هدایت خواننده به سمت حقیقت است، در پی زدودنِ توهم‌های خواننده (مثلاً این اعتماد که از پیشاپیش مسیحی است) نیز هست.

این سنخ از ارتباط، عمدتاً گروهی از خوانندگان فمینیست و دانشور را نشانه رفته است، و از این میان، کیر کگور مشخصاً علاقه‌مند است به برانگیختن پیروان فیلسوف نظام‌پرداز بزرگ، یعنی هگل. مرور فصل سوم نقد کیر کگور به هگل است، که بستر کل فلسفه او به شمار می‌رود. با اینکه نوشته‌های کیر کگور اغلب به نحوی جدلی به هگل حمله می‌کنند، اما در عین حال تأثیر او را نیز بر کیر کگور برملا

۱. بنا به اقتضا communicate را به انتقال دادن، فرادادن، در میان نهادن ترجمه کرده‌ایم؛ communication هم همه جا ارتباط ترجمه شده است. - م.

می‌سازند. این فصل خلاصه‌ای مختصر از برخی ایده‌های اصلی هگل عرضه می‌کند، و سپس به بررسی ارتباط پیچیده کیر کگور با فلسفه هگلی می‌پردازد. پرسشی که طرحش در اینجا لازم است این است که کیر کگور چقدر هگل را خوب می‌فهمید: او احتمالاً چندان آثار هگل را نخوانده بود، و بیشتر متکی به درسگفتارهای اساتیدش در دانشگاه کپنهاگ بود. به علاوه، کیر کگور گرایش به این داشت که فلسفه هگلی را با اندیشه انتزاعی و با دانشگاه به طور کلی یک کاسه کند؛ او دانشگاه را پرمدعا، سطحی و از لحاظ معنوی خرفت کننده می‌دانست (این یعنی با هگلی را که هدف حمله‌های کیر کگور است از هگلی که فلسفه‌ای شفاف، اصیل و بسیار معنوی پروراند جدا کنیم). نخستین کتاب کیر کگور، یعنی با این یا آن نمونه‌ای است از تفسیر غیرمتعارف او از هگل، و بحث مختصر در باب این متن آشکار می‌کند که فلسفه کیر کگور چگونه در واکشش به جدال‌های دانمارکی در باب ایده‌های هگلی پرورده شده است.

فصل چهارم به کاوش و توضیح یکی از مهم‌ترین مضامین اندیشه کیر کگور می‌پردازد: مفهوم انفسیت^۱ کیر کگور در کتاب پی‌نوشت غیرعملی‌نهایی می‌گوید «انفسیت چیست است». این نوع از حقیقت موضوع شناخت نیست، بلکه طریقی از باسندگی اصیل و مؤمنانه است. کیر کگور می‌پرسد شخص چگونه می‌تواند علی‌رغم اینکه زندگی مدام در تغییر است و به پیش می‌رود، راستین باشد؟ نسبت به خودش، به شخص دیگر، یا نسبت به خدا. تمایز کیر کگور بین انواع مختلف انفسیت یا «سپهرهای مختلف باشندگی» - سپهر زیباشناسانه، اخلاقی و دینی - با این شرح از حقیقت انفسی پیوندی نزدیک دارد. ما هم

۱. subjectivity را بنا به اقتضا این طور ترجمه کرده‌ایم: در جایی که معنای خاص مد نظر کیر کگور بوده به «انفسیت»؛ در جایی که به معنای معرفت‌شناسانه در برابر عینیت به کار رفته به «ذهنیت»؛ و در جایی که معنای عام آن مد نظر بوده به «سویژکتیو».

subject نیز در تعابیر سوژه اخلاقی و سوژه اندیشنده و غیره به «سوژه» ترجمه شده است. - م.

به بررسی هر یک از این رویکردها به زندگی می‌پردازیم و چگونگی گذار از یک نوع انفسیت به نوع دیگر را می‌کاویم، و هم به این پرسش می‌پردازیم که آیا تأکید کیر کگور بر انفسیت سبب می‌شود نگاهش به باشندگی بشری بیش از حد فرد گرایانه شود یا خیر.

تفسیر کیر کگور از انفسیت متضمن مفهوم مسیحی گناه است، و فصل پنجم بر این وجه بیشتر الهیاتی فلسفه او تمرکز می‌کند. کیر کگور در مقام یک مسیحی گناه را یک ویژگی اساسی و فراگیر وضع بشر می‌داند. این فصل با توضیح معنای گناه به طور کلی آغاز می‌شود، و تلاش می‌کند راهی را پیش روی خوانندگان غیرمسیحی بگذارد که بتوانند این ایده را که ما همه گناهکاریم درک کنند. سپس به تحلیل کیر کگور از گناه در کتاب‌های مفهوم اضطراب و بیماری به سوی مرگ می‌پردازیم. این سبب‌ها جای بررسی گناه از منظری اصول پرستانه^۱ و جزئی، شرحی بسیار اصیل و وشمندانه از وضعیت‌های روانشناختی مرتبط با گناهباری بشر عرضه می‌کند. به خصوص ارتباط وثیق بین گناه و آزادی را برجسته می‌سازد. کیر کگور از گناه نشان می‌دهد که او چه تدبیری به کار می‌برد تا ایده‌های سنتی دینی را با یک موضع فلسفی نو و کاملاً رادیکال ترکیب کند.

فصل‌های ششم و هفتم تفسیری از در کتاب از مشهورترین و پرخواننده‌ترین آثار کیر کگور، یعنی ترس و لرز را به همراه فلسفی عرضه می‌کنند. این تفاسیر موضوعات و مضامینی را که در فصول قبل از آنها بررسی شده است گرد هم می‌آورند، و چگونگی انجام یافتن ایده‌های فلسفی کیر کگور و روش‌های ارتباطی‌اش را در این متون خاص نشان می‌دهند. کیر کگور در ترس و لرز از داستان ابراهیم و اسحاق در کتاب مقدس استفاده می‌کند تا با تفسیر هگل از ایمان دینی بستیزد، و نشان دهد که اعمال ابراهیم هم برخلاف عقل‌اند و هم

بر خلاف اخلاق. او نگاهی قاطع به ایمان پیش می‌نهد که بر تکلیف مطلق فرد در برابر خدا تأکید دارد، اما در عین حال می‌گوید که ایمان خوشبختی را در همین زندگی عادی و روزمره به مردمان عطا می‌کند. تفسیر پاره‌های فلسفی به کاوش مفهوم پارادوکس می‌پردازد که در کانون اندیشه کیر کگور جای دارد. او در پاره‌ها اصرار می‌ورزد که آموزه مسیحی تجسد - این اصل که خدا در عیسی مسیح یک زندگی بشری را در زمین زیسته است - مطلقاً پارادوکسیکال است، و با اندیشه عقلانی در ستیز است. در نظر کیر کگور این یعنی مفاهیم فلسفی پیشین فادریستند. ارتباط مسیحی با خدا را ادا کنند.

کتاب با طرح برخی تأملات در باب اندیشه کیر کگور به طور کلی، و بحثی در مورد تأثیر بر فیلسوفان بعدی پایان می‌یابد. آثار کیر کگور که ریشه‌ای مسیحی دارند، نگاه دینی به زندگی دارند، الهام‌بخش فلسفه‌های بی‌خدای متفکرانی همچون سارتر و هایدگر متقدم شدند، و جالب است ببینیم وقتی ایده‌های کیر کگور از زمینه مسیحی شان جدا شوند چه بر سرشان می‌آید. همچنین توجه به این نکته جالب است که فلسفه اروپایی در قرن بیستم کمالات تأثیر دو نویسنده قرن نوزدهمی است که شکل خاص خود را گرفته است؛ کسانی که جلوتر از زمانه خود بودند: کیر کگور و نیچه. در حالی که کیر کگور اصرار می‌ورزد که مسیحی شدن والاترین راه گشوده در برابر یک شخص است، نیچه به دین حمله می‌کند، چه به مثابه علامت بزرگ و چه سرچشمه تباهی روحی. اما هر دو فیلسوف، بی‌عاطفگی و هراسناکی را عظیم‌ترین خطرهای زندگی مدرن می‌دانند؛ و هر دو، آثار ادبی حیرت‌انگیز و درخشانی پروردند که نارتودوکس‌ترین رهنمودها را در اختیار کسانی قرار می‌دهند که در پی معنا، آزادی و خوشبختی‌اند.